

Mitul dictaturii în Republica Moldova

Republica Moldova nu este o dictatură, oricât s-ar strădui unii să convingă contrariul: acuzațiile opoziției pro-ruse ignoră realitatea democratică și servesc o agendă de manipulare electorală

De Grigore Guzun

10 Iulie, 2025

În ultima perioadă, în contextul alegerilor parlamentare, tot mai multe voci din opoziția pro-rusă din Republica Moldova etichetează actuala administrație drept „dictatură”. Analiza mesajelor și discursurilor publice ale acestor actori politici arată, însă, că utilizarea acestui termen este complet lipsită de substanță și se face, în cele mai multe cazuri, din necunoașterea reală a semnificației conceptului de dictatură, sau cu intenții clare de manipulare a opiniei publice. Această narațiune nu doar că denaturează realitatea politică, dar face parte dintr-o campanie mai amplă de dezinformare, al cărei scop este inducerea confuziei în societate și erodarea încrederii în instituțiile statului.

Prin definiție, dictatura este un regim politic în care întreaga putere se concentrează în mâinile unei singure persoane sau ale unui grup restrâns, în absența alternanței democratice la guvernare. Deși lumea contemporană tinde spre consolidarea valorilor democratice, regimurile dictatoriale continuă să existe în diferite regiuni ale lumii, inclusiv în America de Sud, Asia sau Africa. Astfel de cazuri sunt bine documentate și evidențiază trăsături comune ale dictaturilor: suprimarea opoziției, limitarea libertății de exprimare și controlul strict asupra instituțiilor statului. Cele mai cunoscute publicului din Republica Moldova regimuri dictatoriale sunt:

- Belarus – Aleksandr Lukașenko se află la putere din 1994;
- Siria – Familia Assad a controlat țara timp de peste 54 de ani;

- Federația Rusă – Vladimir Putin conduce statul din anul 2000, fie direct, fie prin intermediari.
- Iran - actualul regim se află la guvernare din 1979.

Prin comparație, în Republica Moldova, actualul partid de guvernare a obținut majoritatea parlamentară în urma alegerilor din 2021, desfășurate în mod liber și corect - aspect confirmat de rapoartele oficiale ale misiunilor internaționale de observatori. În toamna acestui an, urmează să aibă loc un nou scrutin parlamentar, iar până în prezent nu există nicio suspiciune credibilă privind interferența instituțiilor statului în procesul electoral sau alte acțiuni specifice unui regim dictatorial.

În continuare, vă propun să analizăm cele mai esențiale trăsături ale unui regim dictatorial.

◆ **Încălcarea sistematică a drepturilor omului**

În dictaturi, încălcarea drepturilor omului este o practică sistematică: lipsa libertății de exprimare, cultivarea excesivă a imaginii liderului și instaurarea unui climat de teamă generalizată în societate. Protestele pașnice sunt interzise, iar cetățenii care îndrăznesc să critice autoritățile sunt supuși represiunii - inclusiv arestări în masă. Un exemplu elocvent îl reprezintă protestele din Belarus din anul 2020, când 11 persoane au fost ucise, peste 1.400 au fost rănite, iar zeci de mii de protestatari au fost arestați. Situații similare s-au înregistrat și în Iran, unde o adolescentă a fost ucisă pentru că nu purta vălul conform normelor impuse de regim, precum și în Federația Rusă, unde participarea la proteste pașnice este adesea urmată de detenții arbitrare. În contrast, în Republica Moldova, astfel de practici nu există. Dreptul la libera exprimare și libertatea de întrunire sunt respectate, inclusiv în cazul protestelor organizate de opoziția pro-rusă, care au avut loc recent fără a genera represalii sau arestări colective. Cu excepția unor intervenții punctuale ale forțelor de ordine pentru menținerea ordinii publice, autoritățile nu au limitat dreptul cetățenilor de a protesta sau de a-și exprima opiniile critice.

◆ **Lipsa presei independente**

Dictaturile controlează strict mass-media și elimină vocile critice. În astfel de regimuri, presa liberă nu există, iar canalele de comunicare sunt monopolizate de stat. Jurnaliștii independenți nu sunt tolerați, iar investigațiile care contravin intereselor regimului sunt cenzurate. În cazurile în care presa independentă supraviețuiește, aceasta operează adesea din exil, în state democratice care oferă protecție împotriva represiunii.

Un exemplu notoriu este Federația Rusă, unde mai mulți jurnaliști de investigație au fost asasinați, printre care Anna Politkovskaia și Anna Kolesnikova, victime ale unor atacuri rămase nepedepsite. Astfel de acțiuni trimit un semnal clar: exprimarea liberă este inacceptabilă în fața unui regim autoritar.

În schimb, în Republica Moldova există o presă activă și pluralistă, care include instituții media independente și jurnaliști de investigație. Spațiul public rămâne deschis opiniilor divergente, inclusiv celor promovate de jurnaliști afiliați curentului pro-rus. Până în prezent, nu au fost

înregistrate cazuri de persecutare a jurnaliștilor de către autorități pentru opinii politice sau activitate profesională, cu excepția cazurilor în care aceștia sau posturile TV au încălcat legislația.

◆ **Suprimarea opoziției reale**

În regimurile dictatoriale, opoziția autentică este eliminată prin intimidare, închisoare sau chiar asasinat politic. Pentru a crea aparența unui sistem democratic, astfel de regimuri permit existența unor partide de opoziție „tolerate”, ale căror lideri sunt, în realitate, controlați de autorități și nu reprezintă o alternativă reală la guvernare. Orice formă de opoziție veritabilă, care poate reprezenta o amenințare la adresa puterii, este rapid neutralizată. Un exemplu elocvent este Federația Rusă, unde figuri proeminente ale opoziției politice au fost eliminate în mod brutal. Alexei Navalnîi, unul dintre cei mai vocali critici ai regimului, a fost otrăvit, ulterior arestat și a decedat în detenție. Boris Nemțov, fost viceprim-ministru și lider al opoziției liberale, a fost asasinat în centrul Moscovei, în apropierea Kremlinului. În Moldova, opoziția reală există, participă la viața politică, deține funcții în Parlament (*Vlad Batrânceanu, membru al PSRM este vice-președintele Parlamentului*) și își exprimă liber opiniile. Cazurile de reținere a unor lideri ai opoziției sunt legate de suspiciuni de corupție sau trădare de patrie, nu de opinii politice.

◆ **Alegeri trucate sau inexistente**

În regimurile dictatoriale, alegerile devin o simplă formalitate, fără substanță democratică reală. Rezultatul este adesea cunoscut dinainte, fiind asigurat prin eliminarea candidaților opoziției autentice, manipularea procesului electoral și controlul strict asupra instituțiilor implicate. Deși, în trecut, simpla organizare a alegerilor era percepută ca un indiciu al existenței democrației, experiențele recente demonstrează că nu forma contează, ci conținutul și corectitudinea procesului.

Alegeri au loc și în regimuri autoritare precum Federația Rusă sau Belarus, însă legitimitatea acestor procese electorale este profund contestată. Lipsa competiției reale, excluderea sistematică a candidaților incomozi și manipularea rezultatelor compromit profund ideea de reprezentare democratică și de voință liber exprimată a cetățenilor. În Moldova, scrutinul din 2021 a fost monitorizat de organizații internaționale și a fost recunoscut ca liber și corect de observatorii internaționali.

◆ **Lipsa separației puterilor în stat**

În regimurile dictatoriale, toate instituțiile statului sunt subordonate unui singur centru de putere. Deși, în unele cazuri, arhitectura instituțională prevede formal separația puterilor în stat, aceasta rămâne doar o aparență, fără aplicabilitate practică. Dictatorul încearcă să controleze toate pârgurile guvernării, inclusiv funcțiile-cheie, asigurându-și astfel loialitatea deplină a aparatului de stat. De exemplu Iranul, are un „lider suprem” cu puteri absolute asupra statului, parlamentului și justiției, chiar dacă formal există un Președinte, și sunt organizate alegeri prezidențiale. Prin contrast, în Republica Moldova instituțiile statului funcționează în baza principiului separației puterilor și al controlului reciproc. Chiar dacă persistă anumite

disfuncționalități, specifice unui stat aflat încă în tranziție, există mecanisme funcționale de echilibrare a puterii și de asigurare a transparenței decizionale.

Discursul care etichetează actuala guvernare a Republicii Moldova drept „dictatură” face parte dintr-o strategie clasică de manipulare, frecvent utilizată de propaganda pro-rusă în momentele în care guvernele democratice adoptă măsuri ferme împotriva corupției, influenței străine sau a rețelilor de interese conectate la Moscova. Termeni precum „dictatură” sau „cenzură” sunt utilizați abuziv, în mod populist, pentru a crea panică și neîncredere în rândul cetățenilor.

În realitate, dictatura înseamnă abolirea libertăților fundamentale, suprimarea opoziției reale, controlul absolut asupra instituțiilor statului, mass-mediei și societății civile. Asemenea caracteristici sunt evidente în regimuri precum cele din Rusia, Belarus, Iran sau alte state autoritare.

Republica Moldova, în ciuda provocărilor specifice unui stat în tranziție, funcționează pe baze democratice: alegerile sunt libere și corecte, presa independentă este activă, opoziția se exprimă fără restricții, iar cetățenii au dreptul să-și decidă singuri viitorul. A eticheta acest context drept dictatură nu doar că denaturează realitatea, ci și subminează valorile democratice pe care o societate liberă trebuie să le apere.